

POSLUŠNOST

Fp 2,6-16

„I promluvil Mojžíš a lévijští kněží k celému Izraeli: Ztiš se a slyš, Izraeli, stal ses dnešního dne lidem Hospodina, svého Boha. **Budeš poslouchat Hospodina, svého Boha, a plnit jeho příkazy a jeho nařízení, která ti dnes prikazují**“ (Dt 27,9-10).

Jako refrén se Bibli nese jedno základní poselství a jedna základní výzva: To poselství zní: Bůh je svrchovaným Pánem všeho, co jest. A ta výzva zní: Budeš poslouchat Hospodina, svého Boha. Nejde o bezduchou, tupou poslušnost. Bible ukazuje k poslušnosti Boha, který nesmírně miluje člověka a přeje mu samé dobro a žádné zlo. Bible říká, že nejlépe je člověku tehdy, když Boha hledá a řídí se jeho radami.

Starý a Nový zákon tak oba shodně vedou člověka k poslušnosti a pokoře, ale každý k tomu vedou na trochu jiném základě.

Stará smlouva

Starý zákon vypráví veliký příběh o tom, jak Bůh stvořil člověka ke svému obrazu a ke své podobě. Také o tom, jak se člověk postavil proti Bohu a pro svou neposlušnost byl vyhnán z Ráje. Také je to příběh o tom, jak Bůh rozběhlé zbloudilé lidstvo neopustil, ale vyvolil si Abrahama, Izáka a Jáko, aby z nich vytvořil národ izraelský. Izrael si Bůh ze všech zemských národů vyvolil, aby na něm ukázal svou lásku i svou svatost. Bůh obdařil Izraelský národ svým Zákonem, který měli ctít a zachovávat. Tento zákon (jehož stručně shrnutí nalezneme v Desateru) je odlišoval od všech ostatních národů. Ukazoval jim kdo je pravý Bůh, co všechno jim tento Bůh dává a jak mu zase oni mají sloužit. Bůh s Izraelským národem uzavřel smlouvu, že on jim bude Bohem a oni jeho lidem. On se o ně bude starat, povede je a bude je chránit a oni jej budou ctít nade všechny bohy, budou mu vděční a budou jej milovat a poslouchat, budou věrni té smlouvě s ním.

Ale tady se ukázal zásadní problém. Izrael smlouvu s Hospodinem nedodržel. Opakovaně ji porušoval, často pošilhával po cizích, konkurenčních bozích a všelijak jinak se Bohu stavěl zády. Jednou musel prorok Jeremjáš konstatovat: „*Dům izraelský i dům judský zrušily mou smlouvu, kterou jsem uzavřel s jejich otci*“ (Jr 11,10).

Stará smlouva selhala. Tak by se to zdálo. Ale nebyla to smlouva, která selhala, bylo to tvrdé lidské srdce, které nedokázalo dobrou Boží smlouvu přijmout a zachovat. Tentýž prorok, Jeremjáš, to pověděl takto: „*Nejúskočnější ze všeho je srdce a nevyčísitelné. Kdopak je zná?*“ (Jr 17,9).

Co se proroci jako Jeremjáš natrápili. Znovu a znovu volali Izrael k pokání a návratu k Bohu. Málodky byli vyslyšeni. Izrael nebyl v celku svých dějin schopen smlouvu s Pánem Bohem zachovat a jeho přikázání naplnit. Lidská slabost a chatrnost se ukázala nepřekonatelnou. Zdálo by se, že tedy veškeré Boží trpělivé snažení s Izraelem bylo zbytečné. Že bylo jen nemnoho těch opravdových a věrných.

Zbytečné to však nebylo. Celé sz dějiny Izraele měly jeden hluboce pedagogický smysl. Nad slunce jasněji ukázaly, jak beznadějně je člověk uvězněn v moci hříchu. Byť k němu Bůh dobře mluví, člověk není schopen ani ochoten to slyšet a naplnit. Kdyby nic jiného, toto nás Starý zákon učí na mnoha a mnoha příkladech.

Nová smlouva

Bůh však pokročil ve svém plánu s člověkem ještě o významný krok dále. Stará smlouva se ukázala jako neúčinná. Zákon ustanovení a předpisů nebyl schopen změnit lidské srdce. Proto Hospodin sliboval smlouvu novou: „*Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy uzavřu s domem izraelským i s domem judským novu smlouvu. Ne takovou smlouvu, jakou jsem uzavřel s jejich otci v den, kdy jsem je uchopil za ruku, abych je vyvedl z egyptské země. Oni mou smlouvu porušili, ale já jsem zůstal jejich manželem, je výrok Hospodinův. Toto je smlouva, kterou uzavřu s domem izraelským po oněch dnech, je výrok Hospodinův: Svůj zákon jim dám do nitra, vepíší jim jej do srdce. Budu jim Bohem a oni budou mým lidem. Už nebude učít každý svého bližního a každý svého bratra: Poznávajíte Hospodina! Všichni mě budou znát, od nejmenšího do největšího z nich, je výrok Hospodinův. Odpustím jim jejich nepravost a jejich hřích už nebudu připomínat*“ (Jr 31,31-34).

Nová smlouva – to se neslo pozdějšími dějinami sz Izraele jako příslib naděje. Tam kde vládla beznaděj z tvrdosti a vzpurnosti lidského srdce, probleskávají záblesky světla. Nová smlouva.

O ní mluví Nový zákon (případněji by se měl nazývat právě Novou smlouvou). Přinesl ji Ježíš Kristus. Setkání s ním proměňovalo lidská srdce. Každý, kdo se otevřel pro jeho poselství, pocítil v sobě zvláštní Boží působení. To působení nepřicházelo zvenčí jako neosobní zákon, ale zasahovalo lidská srdce zevnitř. Lidé ze slov a činů Pána Ježíše vycítili Boží lásku a přijetí. Pak ne z donucení, ale sami začínali Boha nově hledat.

A dělo se tak dále a děje se tak i dnes. Kdo přichází s důvěrou a očekáváním k Ježíši, naplňuje jeho srdce nová touha, touha žít s Bohem, žít s ním v lásce. Srdce věřících v Ježíše jsou Bohem naplněna láskou a touhou plnit jeho vůli. Není to už zákon hlásaný z kamenných desek Desatera. Plnit Boží vůli a líbit se Bohu přichází jako naše vlastní vnitřní touha. Bůh nám vpravdě vepisuje svůj zákon do našeho nitra, do srdce. Bůh sám do našeho srdce vstupuje a působí v něm nový život, život v symbióze s jeho láskou a jeho plánem. Proto mohl později napsat ap. Jan: „*V tom je totiž láska k Bohu, že zachováváme jeho přikázání; a jeho přikázání nejsou těžká*“ (1J 5,3). Nejsou těžká tomu, komu Bůh v srdci přebývá. V kom Bůh přebývá, tomu není zatěžko žádat a konat, co žádá Bůh.

Trable křesťanů

V Ježíši Kristu se Bůh přiblížil lidem úplně novým způsobem. Vzal na sebe hříchy lidí, aby je už nemuseli táhnout sami. Daroval milost odsouzeným. Ze srdcí všech, kdo k němu přichází snímá hřích, aby do jich vložil něco jiného. Svého Ducha. Ducha, který obnovuje všecko. Z těch, kdo byli v Božích očích mrtví, činí živé Boží děti.

Pro ty, kdo prošli takovou proměnou, nazýváme ji novým narozením, NZ zcela jasně předpokládá, že budou tihnout k Božím věcem a k Božím přikázáním. Logika věci říká, že ten, kdo uvěřil v Ježíše, činil pokání ze svých hříchů a přijal tak od Boha nové srdce a Ducha svatého, tak, že bude jaksí přirozeně hledat Boha a jeho vůli. Běda však, není tomu tak vždy. Proč? Proč i upřímní křesťané někdy selhávají? Proč i ti, kdo ve svém srdci prožili moc nového, Božího života, někdy Boha nehledají a nechávají se vést vším možným a ne Bohem a jeho svědectvím v Písmu?

Odpovědí je, že Bůh do našeho srdce sice vložil nový život, ale neučinil nás anděly. Okoušíme moc nového života z Boha, ale ještě nejsme v nebi. Představme si to tak, že Bůh do nás vložil novou dispozici, novou moc, nové zdroje, ano, Ducha svatého. Zároveň však ještě nezmizelo všechno to staré, Bohu odporné. Hřích ztratil v našem životě rozhodující moc. Už není a nemusí být naším otrokářem. Pán se změnil. Hřichu už nemusíme otročit. Ale hřích přece ještě úplně nevymizel a ani naše náklonnost k němu.

A tak Bible na člověku ponechává i jistou míru zodpovědnosti. Bůh učinil vše potřebné pro to, abychom hřichu neotročili, ale hřích a pokušení z našeho dosahu neodstranil. Ještě ne. Ještě s hřichem vedeme boj. Ale z úplně jiných pozic, než před tím, kdy jsme uvěřili v Krista. Tehdy nad námi hřích vládl, nebyli jsme schopni se z jeho moci vymanit. Svíral nám ruce i nohy a náš život zcela zadusil. Kristus svou mocí však pouta otrokáře zlomil. Hřích a pokušení sice nezmizely, ale v nás je nová Boží moc mu čelit. Pánem už není hřích, ale Kristus.

A v čem je někdy slabost křesťanova života? Když zapomíná na to komu uvěřil a kdo je jeho mocí. Když si necháme Krista mizet ze zřetele, jeho život v nás je utlačěn a nemůže se projevit v plné síle. Pak mnohem snáze podléháme starému způsobu uvažování a jednání, všelijak nepřeknému.

A tak tu zaznívají mnohé výzvy Písma: Ty, kdo jsi byl očištěn od svých hříchů, drž se pevně Krista a nevracej se k nim: „*A tak, moji milí, jako jste vždycky byli poslušní - nikoli jen v mé přítomnosti, ale nyní mnohem více v mé nepřítomnosti - s bázní a chvěním uvádějte ve skutek své spasení. Neboť je to Bůh, který ve vás působí, že chcete i činíte, co se mu líbí. Všechno dělejte bez reptání a bez pochybování,*“ četli jsme dnes v Písmu. Kristus nás nebude moci vést ke křesťanské zralosti, když k němu nebudeme stále vzhlížet. Kde on z našeho života mizí, tam se vrací zmatek. Kde on ustupuje, pokušení sílí. Je to jako když večer slábne slunce. Co se děje? Mizí světlo a teplo, nastupuje tma a chlad. Ne nadarmo se Ježíš nazývá „světlem světa.“ Kde on mizí, sílí chlad pokušení a zatmění hřichu.

„...s bázní a chvěním uvádějte ve skutek své spasení.“ To není výzva k bázlivému křesťanství, to není živná půda pro přecitlivělé duše, které se nad každým sebemenším prohřeškem ptají, zda je Bůh nezavrhl. Tato výzva apoštolova je upozorněním, že máme zůstat na strážích, být bdělí a zkoumat sami sebe, zda vskutku žijeme z Krista, či ze svých chabých možností a bloudících myšlenek.

Odkaz J. Karafiáta

Jedním z mužů, kteří toto vše a mnohé jiné neustále křesťanům připomínali, byl reformovaný farář Jan Karafiát (1846 – 1929). Blíží se den našeho sborového zájezdu po stopách Karafiátových a těmito úvahami jsem chtěl připomenout tohoto muže, jehož snem byla „krásná církev“, jak o ni usiloval při svém dvacetiletém působení na Hrubé Lhotě a v kazatelské činnosti v Praze i jinde. Svým důrazem na obnovení lidského života z víry v Pána Ježíše a z moci jeho Ducha, byl velmi blízkým i otcům naší CB, tehdy Svobodné církve reformované. On sám se celý život řadil též k reformovanému křídlu protestantismu a nikdy z toho neslevil, i když se v roce 1918 v naší zemi spojila církev luterská a kalvínská (reformovaná). On se cítil být napořád reformovaným. V luterské církvi mu vadil právě malý zájem o kázeň křesťanského života podle Písma. Luther sám na vedení k biblické kázni poněkud rezignoval, když si stěžoval, že sveřepí Němci, tedy i sveřepí němečtí křesťané, by to nepřijali.

Jan Karafiát vedl křesťany k životu vpravdě opravdovému a zbožnému, ale ne ze jejich vlastních sil. Věděl dobře, že člověk tak jak je, nemá sílu Bohu se líbit. Kázal, že člověk se musí obrátit ke Kristu, přijmout nový život z Ducha svatého a pak také vděčně žít podle Kristova příkladu. V jeho veleznámé knize pro děti „Broučci“ něco z toho vyjádřil, ten refrén, že brouček má být poslušným broučkem. Někdy se Karafiátovi vytýká, že ta jeho „broučkovská poslušnost“ je poněkud tupá a bezmyšlenkovitá a přísná. Ale chápeme, že to byla knížka pro děti, která asi neměla a ani nemohla postihnout všechno to, o čem jsme dnes hovořili. Tak jako všude, i zde je třeba číst Karafiáta v celém jeho kontextu, kde poslušnost není záslužným činem, ale vděčností Bohu za jeho milost a lásku. Poslušnost Pána Ježíše není bezmyšlenkovitá tupost. Je to poslušnost vděčnosti našemu Pánu a Spasiteli, že nás svou smrtí z hřichu vykoupil a sobě tak navždy získal.

„*Co je mým jediným potěšením v životě i smrti? Mým jediným potěšením v životě i smrti je to, že nepatřím sám sobě, ale, že náležím svému věrnému Spasiteli Ježíši Kristu. On mě vykoupil svou drahou krví ze všech mých hříchů a tak mě ochraňuje, že bez vůle mého nebeského Otce mi nemůže ani vlásek spadnout z hlavy. Všechno, ať se děje cokoli, musí mi sloužit ke spasení. Proto mě ujišťuje svým svatým Duchem, že mě jednou vezme k sobě; zatím ve mně vzbuzuje den ode dne upřímnější touhu, abych všechen čas svého života prožíval k jeho cti*“ (Karafiátův katechismus).

Myslím, že tato slova Karafiátova jeho odkaz shrnují a zůstávají jako výzva i nám. Amen 30.5.2010 M. Žemlička